

Brochure voor predikanten en proponenten

rond het beroepingswerk

Protestantse
Kerk

Inhoud

Inleiding	3
De eigen aard van het predikantschap	4
Ambtelijke samenwerking	4
Predikantentekort en de nood van de regio	4
Beknopte aandachtspunten voor proponenten	5
Praktische zaken	5
Vorbereiding	6
Beroepbaarheid binnen de Protestantse Kerk	6
Contact met vacante gemeenten	6
Beroepingsvoorkeuren vermelden in Extranet	6
Niet noemen of niet beschikbaar	6
Als een beroep uitblijft	6
Eigen profiel en CV: je digitale visitekaartje	7
Persoonlijke omstandigheden in het beroepsproces	7
Huisvesting	7
Scenario's en aandachtspunten	8
Afspraken en praktische tips	8
Aanstelling: fulltime, parttime en duur	8
Oriëntatie: profielschets van de gemeente en de predikant	8
Profielschets van de te beroepen predikant	9
De beroepsprocedure	10
Twee routes in het beroepswerk: via de lijst of via een advertentie	10
Eerste voorselectie	10
Tweede voorselectie	10
Voortgezette selectie	10
Bezwaren tegen het voorgaan 'op beroep' in de roepende gemeente	12
Oriëntatie op de gemeente en de rol van de consulent	12
Contact met mogelijke collega's	12
Eindselectie en referentie-inwinning	12
Overleggen Verklaring omtrent gedrag	12
Beëindiging contact met beroepscommissies	13
Advies aan de kerkenraad	13
Vorbereiding uitbrengen beroep	13
Uitbrengen en al dan niet aannemen van een beroep	14
Uitbrengen van het beroep	14
Drie weken bezinningstijd	14
Kennismaking met de gemeente	14
Beslissingstermijn	14
Aannemen van of bedanken voor een beroep	14
Afscheid en bevestiging/intrede	15
Beëindiging verbintenis huidige gemeente	15
Bevestiging en/of verbintenis nieuwe gemeente	15
Binnen drie maanden	15
Introductie- en klankbordcommissie?	15
Contactgegevens dienstenorganisatie Protestantse Kerk	16

Inleiding

Deze brochure biedt een praktische ondersteuning aan predikanten en proponenten bij het beroepingswerk binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Voor het beroepen van een predikant zijn met name de artikelen 3, 4, 5, 17 en 18 van ordinantie 3 relevant.

Voor een volledig beeld is het raadzaam deze brochure te gebruiken in combinatie met de informatie op de website van de Protestantse Kerk en de *Gids voor het beroepingswerk*. Zie hiervoor de pagina [Beroepingswerk](#). Ook op de pagina [Arbeidsvoorwaarden predikanten](#) is veel relevante informatie te vinden.

Inhoud van de brochure

- **Hoofdstuk 1** bevat richtlijnen voor de voorbereiding van de beroepingsprocedure.
- **Hoofdstuk 2** beschrijft de procedure in grote lijnen, met aandachtspunten die specifiek van belang zijn voor de predikant.
- **Hoofdstuk 3** geeft aanwijzingen over het uitbrengen van een beroep en het al dan niet aanvaarden daarvan.
- Heb je vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze brochure? Neem dan contact op met het mobiliteitsbureau van de Protestantse Kerk via arbeidsbemiddeling@protestantsekerk.nl, tel. (030) 880 15 96 of Postbus 8504, 3503 RM Utrecht.

N.B. In deze brochure wordt de mannelijke vorm gebruikt voor het woord predikant. Uiteraard kan hier ook de vrouwelijke vorm worden gelezen.

Utrecht, oktober 2025

ds. W.F. (Giel) Schormans, predikant voor het beroepingswerk

De eigen aard van het predikantschap

Het ambt van predikant (maar ook van ouderling en diaken) is er van Christuswege om de gemeente bij het heil en bij haar roeping in de wereld te bepalen (zie kerkorde V-1). De predikanten zijn in het bijzonder geroepen tot de bediening van Woord en sacramenten, de verkondiging van het Woord in de wereld, de herderlijke zorg, het opzicht en het onderricht, en de toerusting (zie kerkorde V-3).

Ambtelijke samenwerking

Predikanten voor gewone werkzaamheden zijn geen 'functionarissen van de kerk' en staan ook niet als werknemers in dienst van de kerkenraad. Dit hangt nauw samen met de bijzondere aard van het predikantschap: het ambt als dienaar van het Woord vraagt om geestelijke vrijheid en zelfstandigheid. De kerkenraad is geen bestuursorgaan in bedrijfsmatige zin, maar een ambtelijke vergadering die samen met de predikant(en) leidinggeeft aan de gemeente. Het is van belang dat deze verhouding helder is, juist in het beroepingswerk.

Dat vraagt om:

- **heldere taakafbakening en roeping**
Geen functieomschrijving als een 'baan', maar als een ambtelijke roeping. De predikant is geen uitvoerder van beleid, maar medeverantwoordelijk voor de geestelijke leiding. De kerkenraad formuleert geen 'targets' of 'output', maar werkt samen met de predikant in het geestelijk leidinggeven.
- **ambtelijke samenwerking, geen hiërarchie**
De kerkenraad en predikant zijn ambtelijk gelijkwaardig, ieder met eigen verantwoordelijkheid. Besluitvorming gebeurt in onderlinge afstemming, niet via instructie of controle. De voorzitter van de kerkenraad is niet de 'leidinggevende' van de predikant. De predikant kan zich op zijn beurt niet met een beroep op de vrijheid van het ambt aan samenwerking of het afleggen van verantwoording onttrekken.
- **een cultuur van vertrouwen en geestelijke ruimte**
Geen functioneringsgesprekken zoals in het bedrijfsleven, maar ambtelijke reflectie en geestelijke begeleiding. Ruimte voor de predikant om eigen accenten te leggen in prediking, pastoraat en visie. Kritiek en feedback worden gedeeld in een geest van opbouw, niet als beoordeling.

• beroepingswerk als geestelijk proces

Niet zoeken naar een 'match op competenties', maar naar een roeping en geestelijke verbondenheid. De gemeente en kerkenraad zoeken samen naar wie hen in Woord en sacrament kan voorgaan. De predikant wordt niet 'aangenomen' maar beroepen - een wezenlijk verschil.

Binnen onze presbyteriale kerkorde ligt de verkiezing van predikanten principieel bij de gemeente. In bepaalde gevallen kan deze bevoegdheid worden gedelegeerd aan de kerkenraad, zoals verwoord in ordinantie 3-4-8. Dit onderstreept dat het beroepingsproces niet slechts een organisatorische aangelegenheid is, maar een geestelijke weg waarin gemeente en kerkenraad samen zoeken naar wie hen in Woord en sacrament mag voorgaan.

'Er is geen intiemere vriend van het gezond verstand van mensen dan de Heilige Geest.'
(Karl Barth, KD IV/4, 31)

Predikantentekort en de nood van de regio

Door de vergrijzing van het predikantencorps en het afnemende aantal beschikbare predikanten worden vacatures moeilijker vervuld. Met name het brede midden van de kerk merkt dit. Beroepingscommissies hebben vaak veel moeite om überhaupt met predikanten in gesprek te komen. De meeste vacante gemeenten bevinden zich in het noorden, zuiden en oosten van het land. De meeste predikanten en proponenten geven vanwege persoonlijke omstandigheden de voorkeur aan een werkplaats in het midden en westen van het land. Persoonlijke omstandigheden geven meer dan voorheen de doorslag bij het al dan niet openstaan voor contact met gemeenten in de 'periferie'. Soms heeft dat ook te maken met onbekendheid met bepaalde regio's van het land of bepaalde beelden die predikanten of proponenten hebben bij een bepaalde streek. Vanuit het belang van de kerk en de nood in bepaalde regio's willen we aan predikanten en proponenten in overweging geven hun geografische beschikbaarheid niet te zeer te beperken. In overleg blijkt er vaak meer mogelijk dan gedacht. Bovendien is het verrijkend en voor de katholiciteit van de kerk goed als predikanten gedurende hun ambtelijke loopbaan in diverse regio's werkzaam zijn.

Beknopte aandachtspunten voor proponenten

Praktische zaken

Proponent

Een *proponent* is iemand die is toegelaten tot het ambt van predikant (en dus het colloquium heeft gedaan), maar nog niet is bevestigd.

Vermelding in de kerkelijke pers

Wanneer je het colloquium hebt gedaan en jezelf als proponent beroepbaar hebt gesteld, kun je dat **melden** bij persbureau Scheps via info@persbureauscheps.nl. Dit persbureau geeft dat door aan de kerkelijke pers.

Duur en bevoegdheden

- Als proponent ben je **bevoegd** voor te gaan in erediensten, en incidentele en structurele hulpdiensten te verrichten. Zie voor meer informatie [Hulpdiensten](#).
- Een proponent is **niet bevoegd** tot het uitspreken van de zegen, het bedienen van de sacramenten en het inzegenen van een huwelijk. Dat geldt ook voor het dragen van een stola.

- Wie proponent is en binnen 4 jaar nog niet bevestigd is tot dienstdoend predikant, moet bij de kleine synode (telkens) **verlenging aanvragen** (ord. 13-19-5), anders vervallen de bevoegdheden en de beroepbaarheid. Zie op de website de pagina [Duur & Verlenging proponentenschap](#).

Mentoraat en primaire nascholing

- Als predikant in je eerste gemeente krijg je een **mentor** om je het eerste jaar te begeleiden: [Mentoraat](#)
- Als je het mentoraat hebt afgerond, krijg je een uitnodiging voor de verplichte **primaire nascholing**. Afronding van deze primaire nascholing is een voorwaarde om na 4 jaar weer beroepbaar te zijn.

Als je net als predikant bent bevestigd, krijg je een brochure over mentoraat en nascholing toegestuurd. Op de website is hier ook veel over te vinden: [Permanente educatie](#)

Voorbereiding

Beroepbaarheid binnen de Protestantse Kerk

De volgende personen zijn beroepbaar binnen de Protestantse Kerk:

- proponenten die het colloquium binnen de Protestantse Kerk hebben afgerond;
- predikanten die minimaal 4 jaar als gemeente-predikant binnen de Protestantse Kerk hebben gewerkt (en in hun eerste gemeente het mentoraat en de primaire nascholing hebben afgerond).

De volgende personen zijn niet zonder meer beroepbaar:

- proponenten die langer dan 4 jaar proponent zijn zonder verlenging. Zij moeten elke 4 jaar verlenging aanvragen;
- predikanten die niet (meer) als gemeentepredikant actief zijn. Zij moeten hun beroepbaarheid elke 4 jaar laten verlengen via aanvragenmod@protestantsekerk.nl, met motivatie, CV en een verklaring van Belijdenis en Wandel van de gemeente waar men de laatste 2 jaar lid is geweest;
- predikanten die in een ander kerkgenootschap zijn bevestigd. Zie de procedure 'Overkomst predikant'. Houd rekening met langere doorlooptijd afhankelijk van het kerkgenootschap;
- predikanten op wie een maatregel van kerkelijke tucht van toepassing is en/of tegen wie een procedure loopt.

Contact met vacante gemeenten

Er zijn verschillende manieren om in contact te komen.

- Een deel van de gemeenten plaatst een advertentie waarop je zelf kunt reageren. Zie [Vacatures](#) of andere kerkelijke publicaties. Op dominees.nl is een overzicht van vacante gemeenten in de Protestantse Kerk te vinden. Beroepingsberichten worden ook gepubliceerd op [Beroepingswerk - kerktijden.nl](#) | Het meest actuele beroepingswerk van kerkelijk Nederland.
- Een deel van de gemeenten doet dat (principeel) niet en neemt zelf het initiatief tot contact met mogelijk geschikte kandidaten. Soms helpt het om discreet en indirect je naam via de consulent onder de aandacht te brengen bij de beroepingscommissie.
- Elke gemeente is verplicht (ordinantie 3-3-2) bij het mobiliteitsbureau van de landelijke kerk een

advieslijst aan te vragen met mogelijk geschikte kandidaten voor de vacature. Ds. Giel Schormans en ds. Marcel Zijlstra van het mobiliteitsbureau adviseren predikanten en proponenten bij het beroepingswerk en kunnen je naam doorgeven aan vacante gemeenten. Contact via arbeidsbemiddeling@protestantsekerk.nl of (030) 880 15 96 / 16 17. Je kunt ook een persoonlijk ambtelijk loopbaangesprek aanvragen.

Beroepingsvoorkeuren vermelden in Extranet

Via [Extranet](#) kun je je beroepingsvoorkeuren doorgeven. Deze gegevens worden vertrouwelijk behandeld en zijn alleen zichtbaar voor het mobiliteitsbureau voor advisering van gemeenten.

- Extranet is het vernieuwde portaal voor werkers in de kerk: predikanten, proponenten en kerkelijk werkers.
- Je kunt hier je portfolio voor nascholing en preekbeurtenzoeker invullen, arbeidshistorie en contactgegevens bijwerken.
- Activeer je account en werk het regelmatig bij. Bij inlogproblemen: (030) 880 18 880 of info@protestantsekerk.nl.

Niet noemen of niet beschikbaar

- Wil je niet op advieslijsten genoemd worden, geef dit dan door aan het mobiliteitsbureau via arbeidsbemiddeling@protestantsekerk.nl en geef het aan in Extranet. Mobiliteit hoort bij de eigen aard van het ambt, daarom noteert het mobiliteitsbureau dit steeds voor een termijn van maximaal twee jaar.
- Let op: dit biedt geen garantie dat je niet benaderd wordt, beroepingscommissies kunnen ook via andere wegen namen verzamelen.
- Proponenten die zijn toegelaten tot de evangeliebediening en zich niet beroepbaar willen stellen, dienen dit ook aan Persbureau Scheps te melden via info@persbureauscheps.nl.

Als een beroep uitblijft

Soms duurt het langer dan gehoopt voordat voor proponenten een beroep volgt. Ook gemeente-predikanten kunnen ervaren dat een nieuw beroep langer uitblijft dan gewenst.

Het mobiliteitsbureau biedt ondersteuning in deze fase. De predikant voor het beroepingswerk denkt graag met je mee en kan je naam actief onder de aandacht brengen bij vacante gemeenten. In sommige gevallen is intensievere begeleiding mogelijk.

Eigen profiel en CV: je digitale visitekaartje

Tegenwoordig vindt veel vooronderzoek door kerkenraden en beroepingscommissies online plaats. Het is goed om te beseffen dat beroepingscommissies vaak al online informatie hebben verzameld voordat het eerste contact plaatsvindt.

Het is daarom verstandig om:

- **Je online zichtbaarheid te controleren:** google jezelf en kijk wat er verschijnt. Denk bijvoorbeeld aan:
 - uitingen en 'likes' op sociale media;
 - berichtgeving op de website van een gemeente;
 - artikelen in kerkbladen over gevoelige onderwerpen die nog online beschikbaar zijn;
 - preken die via de website of kerkomroep te beluisteren zijn en waarin standpunten worden verwoord die vragen oproepen.
- **Een professioneel profiel aan te maken** op platforms zoals LinkedIn, een eigen website of op de website van je eigen gemeente. Bij het reageren op advertenties is een goed opgesteld profiel belangrijk. Zorg dat je CV en profiel duidelijk maken:
 - wat je **theologische en spirituele ligging** is;
 - hoe je **staat in het ambt**;
 - hoe je omgaat met **liturgie, pastoraat, diaconaat** en andere aspecten van het predikantschap.Stuur een paar **weblinks** mee van online kerkdiensten die een goed beeld geven van wie je als predikant bent.

Voor hulp bij het opstellen van een dergelijk profiel kun je gebruikmaken van de cursus die **loopbaan-coach Elisabeth van As** regelmatig aanbiedt.

Persoonlijke omstandigheden in het beroepsproces

Naast ambtelijke en inhoudelijke overwegingen spelen ook persoonlijke omstandigheden een belangrijke rol bij het overwegen van een beroep. Het is goed om hier bewust bij stil te staan. Denk bijvoorbeeld aan:

- **partner en werk:** wat betekent een eventuele verhuizing voor hem of haar?

- **kinderen en school:** een verhuizing kan ingrijpend zijn voor kinderen, zeker als dit een wisseling van school betekent. Tegelijk hoeft het niet onoverkomelijk te zijn.
- **woonomgeving:** wonen in een dorp of op het platteland vraagt iets anders dan leven in een stedelijke context. Wat past bij jullie als gezin of bij jou als individu?
- **relatievorm:** leven in een andere relatievorm dan het huwelijk tussen man en vrouw kan in gemeenten gevoelig liggen. Hoewel het klimaat voor homoseksuele kandidaten en hun eventuele partners sterk verbeterd is, is volledige acceptatie nog niet overal vanzelfsprekend. Voor vragen of begeleiding kun je contact opnemen met de predikant voor beroepingswerk.
- **verwachtingen richting de partner:** in sommige gemeenten leeft de verwachting dat de vrouwelijke partner van de predikant actief meedoet in het gemeentewerk. Bespreek dit vooraf.
- **alleengaande kandidaten:** gemeenten kunnen (impliciet) verwachtingen hebben over het 'predikantsgezin'. Als je geen vaste partner hebt, is het goed om hier alert op te zijn.
- **gezondheid of beperking:** een beperking hoeft het ambt niet in de weg te staan, maar het is belangrijk dat er rekening wordt gehouden met de zwaarte van het werk en de praktische omstandigheden.

Neem deze aspecten, voor zover van toepassing, mee in je overwegingen tijdens de beroepingsperiode. Ze kunnen van invloed zijn op je functioneren en welzijn in een nieuwe gemeente. Houd tegelijk ook het belang van de kerk in die regio's waar veel vacatures zijn op het oog.

Huisvesting

Huisvesting is een belangrijk aspect voor predikanten. Je woont er niet alleen maar werkt er ook. Volgens ord. 3-16-3 moet een fulltime predikant binnen de gemeentegrenzen wonen en de gemeente moet een ambtswoning aanbieden. De kerkenraad kan ontheffing van deze verplichting verlenen. Steeds vaker worden pastorieën verkocht. Daarnaast kopen predikanten vaker zelf een huis. Hoewel het ideaal lijkt dat de predikant in de gemeente woont, laten kerkenraden de domicilieplicht vaker los. Predikanten met een beperkte werktijd hoeven niet binnen de gemeentegrenzen te wonen. Meer informatie over de woon- en werksituatie van predikanten is te vinden op [Arbeidsvoorwaarden predikanten](#) en [Pastorie](#).

Scenario's en aandachtspunten

- Scenario 1: **Ambtswoning beschikbaar**
 - Controleer de bijdrage voor het wonen in de dienstwoning.
 - Monumentale pastorieën kunnen hoge stook- en onderhoudskosten hebben.
 - Overleg goed met de roepende gemeente en vraag advies aan externe deskundigen.
 - Meer informatie: *Huisvesting en pastorie*.
- Scenario 2: **Zelf huren of kopen**
 - Houd rekening met hoge woonlasten in bepaalde regio's.
 - De gemeente kan helpen bij het zoeken naar woonruimte en soms een vergoeding bieden, maar dit is niet verplicht.
 - Overweeg zorgvuldig de financiële en praktische gevolgen van het kopen van een eigen woning.
- Scenario 3: **Eigen woning behouden**
 - De pastorie kan (deels) als werkplek worden gebruikt.
 - Reiskosten worden slechts beperkt vergoed.

Afspraken en praktische tips

- Bespreek huisvesting tijdig met de beroepingscommissie en het college van kerkrentmeesters.
- Vraag bevestiging per e-mail van gemaakte afspraken.
- Bezichtig de pastorie vóór het aannemen van het beroep. Let op energieverbruik, hoogte van de WOZ-waarde, onderhoud, en informeer desgewenst bij burens of vorige bewoners.
- Vraag na een eerste rondleiding gerust om de sleutel om de woning rustig zelf nog eens te bekijken.
- Informeer naar de oplevering van de woning. Vaak wordt de pastorie deels gestoffeerd opgeleverd (vloerbedekking, schilderwerk, vaste boekenkasten). Dit is in sommige gemeenten gebruikelijk, maar geen recht. Zie de *Gids arbeidsvoorwaarden*.
- Wees duidelijk over je woon- en werkbehoeften, maar stel redelijke verwachtingen.
- Vraag naar een onderhoudsplan voor woning en tuin. Bespreek dit ook tijdens het jaargesprek.
- De kostenverdeling tussen gemeente en predikant staat beschreven in de *Gids arbeidsvoorwaarden* bij de Actuele regelingen.

Aanstelling: fulltime, parttime en duur

Fulltime of parttime

Een predikant kan worden beroepen voor een volledige of gedeeltelijke werktijd. Bij een deeltijd-

aanstelling moet het minimaal een derde van een volledige werkweek zijn (ord. 3-17-1). De kerkenraad moet hiervoor goedkeuring vragen aan het breed moderamen van de classicale vergadering (of bij de synodale commissie in lutherse gemeenten), inclusief een werkplan met de voorgestelde taken (ord. 3-3-1).

Bij een gezamenlijk beroep door meerdere gemeenten is het belangrijk duidelijke afspraken te maken over taakverdeling, tijdsbesteding en financiële verdeling. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de betrokken kerkenraden.

Bepaalde of onbepaalde tijd

Standaard wordt een predikant beroepen voor onbepaalde tijd. Voor tijdelijke projecten of tijdelijke werkzaamheden kan een predikant of proponent beroepen worden voor een bepaalde duur (ord. 3-18-9). De beroepingsprocedure gaat op dezelfde wijze als bij het beroep voor onbepaalde tijd. Deze tijdelijke dienst kan ook een aanstelling van minder dan 33% zijn.

- **Predikanten:** minimaal 2 jaar met een maximum van zes jaar en de eenmalige mogelijkheid van verlenging.
- **Proponenten:** minimaal 3 en maximaal 5 jaar (vanwege de mogelijkheid de primaire nascholing af te ronden); de aanstelling moet minimaal 40% bedragen. Kijk hier voor meer informatie over de voorwaarden.

Tijdelijk werkzaam in de gemeente (korter dan 2 jaar)

- **Structurele hulpdiensten:** Gemeente en predikant/proponent vinden elkaar en sluiten onderling een overeenkomst voor.
- Aanstelling als ambulante predikant via de *mobilitateitspool*. Van **ambulant predikanten** wordt verwacht dat zij ervaring hebben in het gemeentewerk, flexibel zijn en snel thuis weten te raken in een gemeente. Interesse? Mail met de *mobilitateitspool* om de mogelijkheden te bespreken. Mail naar arbeidsbemiddeling@protestantsekerk.nl.

Oriëntatie: profielschets van de gemeente en de predikant

Een goede oriëntatie begint met een heldere beschrijving van de gemeente. Deze wordt meestal samengesteld door de beroepingscommissie en bevat:

- **de kerkelijke en plaatselijke context:** geschiedenis, sociologische en culturele kenmerken, informatie over de burgerlijke gemeente;

- **de samenstelling van de gemeente:** doop- en belijdende leden, gast- en randleden, leeftijdsopbouw, pastorale eenheden, sociale structuur;
- **kerkelijk werk en organisatie:** kerkenraad, erediensten, catechese, vorming & toerusting, pastoraat, diaconaat (lokaal en wereldwijd), jeugd- en ouderenwerk, missionair werk, taakverdeling (bij deeltijd), interkerkelijke samenwerking;
- **het beleidsplan:** visie en prioriteiten, doelen, actuele uitdagingen en ontwikkelingen.

Let op: culturele verschillen spelen vaak een grotere rol dan theologische. Vraag daarom ook naar de leefwereld en achtergrond van de gemeente.

Profielchets van de te beroepen predikant

De profielchets geeft richting aan het beroepingsproces en bevat doorgaans:

- **kerntaken:** voorgaan in erediensten, pastoraat, vorming & toerusting, organisatie en beleid;
- **gewenste eigenschappen:** competenties, persoonlijkheid, specifieke bijdragen (bijvoorbeeld jeugdwerk, missionair werk).

Let op de aard van de profielchets:

- soms helder en concreet, soms juist breed en algemeen
- kan een compromis zijn van vele wensen
- soms gebaseerd op ervaringen met vorige predikanten
- kan het 'schaap met vijf poten' beschrijven.

Tip: Bespreek de profielchets actief met de beroepingscommissie. Vraag door naar verwachtingen en prioriteiten. Tegenwoordig ligt de nadruk vaak meer op de persoon dan op de taken. Maak dit bespreekbaar om wederzijdse verwachtingen helder te krijgen.

De beroepsprocedure

Twee routes in het beroepingswerk: via de lijst of via een advertentie

Bij het beroepen van een predikant kan de kerkenraad kiezen uit twee benaderingen:

1. De klassieke route: via een groslijst

De kerkenraad stelt een groslijst (verzamelijst) op met namen van predikanten die in aanmerking komen. Hiervoor vraagt men ook advies aan het mobiliteitsbureau (ord. 3-3-2). De kerkenraad gebruikt de namen van de advieslijst bij het samenstellen van de eigen groslijst. Daarnaast wordt de gemeente uitgenodigd om namen van mogelijke kandidaten aan te dragen (ord. 3-3-6). Bij deze aanpak kun je als predikant of proponent niet zelf je belangstelling kenbaar maken en ligt het initiatief tot contact bij de beroepingscommissie.

2. De alternatieve route: via een advertentie

Hoewel deze werkwijze niet expliciet in de kerkorde staat, wordt ze in een deel van de kerk vaak toegepast. Het voordeel is dat het predikanten de gelegenheid biedt zelf belangstelling kenbaar te maken voor een vacature. Het nadeel is dat het een verzakelijking in de hand kan werken (beroepingswerk als HR-traject).

Eerste voorselectie

Optie A: via de groslijst

Uit de verzamelde namen (de groslijst) selecteert de beroepingscommissie één of meer predikanten om als eerste meer onderzoek naar te doen (door een kerkdienst te beluisteren of bij te wonen) of direct contact mee te leggen, telefonisch of per e-mail. Daarbij wordt gevraagd of men openstaat voor contact. Soms worden direct afspraken gemaakt voor een kennismakingsgesprek en/of een moment van 'horen'. Soms wordt gevraagd te reageren op de vacature. Voor kandidaten is dit een intensieve manier van reageren. Een korte e-mail met een CV volstaat in deze fase vaak.

Hoe dan ook: reageer op verzoeken tot contact. Voor beroepingscommissies is het frustrerend als proponenten of predikanten niet de moeite nemen om te reageren op een mail of terugbelverzoek.

Optie B: via een advertentie

Bij een advertentie wordt meestal gevraagd om een motivatiebrief en CV. Hoewel in de advertentie

vaak het woord 'solliciteren' wordt gebruikt, raden we aan om dit zelf te vermijden (zie ook 2.1). Een oriënterend telefoongesprek vooraf kan helpen om te bepalen of reageren zinvol is. Na je reactie ontvang je doorgaans een bevestiging, eventueel met aanvullende informatie over de gemeente, de profielschets en de procedure. Afhankelijk van het aantal reacties kan het enige tijd duren voordat je iets hoort. Je kunt altijd zelf contact opnemen om te informeren of je brief en CV goed zijn ontvangen en wanneer je een reactie kunt verwachten.

Tweede voorselectie

Op basis van de reacties stelt de commissie een lijst op van kandidaten met wie zij verder in gesprek wil. Er kan een kennismakingsgesprek worden gepland. Als kandidaat kun je zelf initiatief nemen bij het kiezen van de locatie, bijvoorbeeld je eigen pastorie of een plek in de roepende gemeente. Soms organiseert de commissie een 'sollicitatieronde' met meerdere kandidaten tegelijk. De commissie kan zich dan splitsen in subgroepen voor parallelle gesprekken. Ook kan er direct een afspraak worden gemaakt om te komen horen, al dan niet gevolgd door een gesprek. Maak hierover duidelijke afspraken; een gesprek direct na een kerkdienst kan belastend zijn.

Voortgezette selectie

a. Horen

Na een eerste selectie gaat de commissie vaak over tot het 'horen' van de kandidaat. Dit gebeurt meestal in hoorcommissies van 3 à 4 personen. Er wordt contact opgenomen om af te spreken of men alleen komt horen of ook een gesprek wil voeren na de dienst. Bij een lange reis is het praktisch om beide te combineren. De komst van een hoorcommissie kan enige spanning veroorzaken, maar het is belangrijk dat de predikant zichzelf blijft. In het materiaal voor beroepingscommissies op [Beroepingscommissie - stappenplan](#) en in de *Gids voor het beroepingswerk* staan aandachtspunten waar de hoorcommissie tijdens de dienst op kan letten.

Informeer de kerkenraad over de komst van een hoorcommissie, zeker in kleinere gemeenten waar dit opvalt. Vermeld desgewenst dat het initiatief bij de commissie ligt en dat er nog geen verdere betekenis aan moet worden gehecht.

Na het horen kan de hoorcommissie besluiten het contact niet voort te zetten. De beroepingscommissie stelt de kandidaat dan fatsoenlijk op de hoogte en geeft daarbij de overwegingen aan. Dit kan schriftelijk en/of telefonisch. Dit geldt ook wanneer de commissie na een eerste gesprek (zonder te horen) besluit om niet met de betrokken kandidaat verder te gaan.

b. Gesprek: aandachtspunten voor de kandidaat

Inhoudelijke tips

Dit gesprek is wederzijds: het gaat niet om een 'sollicitatiegesprek', maar om het aftasten van een mogelijke gezamenlijke weg. Zie gesprekken met beroepingscommissies als geestelijke ontmoetingen. Denk aan de vraag: Waarin kan ik van betekenis zijn voor deze specifieke gemeente?

1. Wees helder over je motivatie

Reflecteer op je persoonlijke roeping: waarom wil ik predikant zijn? Wees in gesprekken met beroepingscommissies open over je geestelijke motivatie, niet alleen over je opleiding en ervaring.

2. Ken de kerkelijke context

Verdiep je in de gemeente die je eventueel zal beroepen. Wat is hun geschiedenis, cultuur, geloofsbeleving? Wat zijn de vragen die in het beleidsplan leidend zijn? Wat staat er in de plaatselijke regeling over de zegening van alternatieve levensrelaties?

3. Voer het gesprek ambtelijk én persoonlijk

Stel ook zelf vragen. Hoe ziet de gemeente haar roeping? Wat verwacht men van een predikant? Deel gerust de spanning die het beroepingswerk met zich meebrengt, ook wat dit betekent voor gezinsleden of relaties.

4. Ken de kerkorde

Zorg dat je vertrouwd bent met de relevante ordinanties, zoals: ordinantie 3-4-8 (verkiezing en beroep), ordinantie 3-3 (roeping en bevestiging).

5. Bewaak je geestelijke ruimte

Denk na over hoe jij als predikant geestelijk wilt functioneren. Hoe geef je vorm aan prediking, pastoraat, catechese? Wat heb je nodig om je roeping goed te vervullen? Organisatorisch, praktisch en geestelijk? Bespreek dit eerlijk met de kerkenraad of commissie.

6. Bid en zoek geestelijke onderscheiding

Neem het beroepingsproces serieus als geestelijke weg. Bid om leiding, rust en helderheid, ook als

het proces lang duurt of onzeker is. Sta open voor andere mogelijkheden dan je zelf dacht. In de regio's in Nederland is veel behoefte aan predikanten, terwijl de meeste predikanten en proponenten het midden van het land prefereren.

7. Wees open en transparant

Soms zijn er problemen in werk- of privésfeer die relevant kunnen zijn voor het beroepingsproces, zeker als daarover (online) verhalen circuleren. Voorkom misverstanden door dit zelf op enig moment aan te kaarten. Het is de kunst om hier de balans te bewaren tussen openheid en het respecteren van je persoonlijke levenssfeer. Geef aan wat je ervan geleerd hebt en spreek toekomstgericht. In geval van twijfel of bij gevoelige kwesties is het aan te bevelen advies in te winnen bij de predikant voor het beroepingswerk of bij Elisabeth van As, consulent werkbeleiding. Zij kunnen helpen bij het zorgvuldig en gepast omgaan met dergelijke informatie in het kader van het beroepingsproces. Wees transparant over contact met andere gemeenten en vraag of de commissie nog met andere kandidaten spreekt (vraag niet naar namen).

8. Maak duidelijke afspraken

Maak duidelijke afspraken over bedenktijd en de voortgang van de procedure in deze fase.

9. Presentatie

Een predikant vertegenwoordigt de kerk ook naar buiten toe. Denk na over je presentatie en kledingkeuze. In het algemeen geldt: liever iets te netjes dan te informeel. Denk ook aan je schriftelijke communicatiestijl. Laat je brief even nalezen op taalfouten.

c. Preken op beroep

In principe gaan dienstdoende predikanten niet voor in de eredienst van een gemeente die hen overweegt te beroepen. Voor predikanten met een bijzondere opdracht en predikanten buiten vaste bediening of die zijn losgemaakt (ordinantie 3.20) kan hiervan worden afgeweken. In dergelijke gevallen kunnen afspraken worden gemaakt met de beroepingscommissie om als gastvoorganger voor te gaan in een andere gemeente, waar men gehoord kan worden.

Het is raadzaam om vooraf met de beroepingscommissie te bespreken in welk type gemeente men voorgaat, aangezien de liturgische praktijk mogelijk afwijkt van de eigen voorkeuren. Proponenten preken doorgaans wél op beroep en kunnen gehoord worden in een gemeente waar zij als gastvoorganger voorgaan.

Bezwaren tegen het voorgaan 'op beroep' in de roepende gemeente

Er zijn diverse inhoudelijke en praktische bezwaren tegen het voorgaan in de eredienst van de roepende gemeente voordat een beroep is uitgebracht, namelijk:

- dat de hele gemeente in feite beroepingscommissie wordt;
- dat de gemeente zich op basis van één dienst een oordeel vormt dat kan afwijken van dat van de beroepingscommissie die oordeelt op basis van bredere informatie;
- dat de kandidaat gast is in een vreemd huis, wat onzekerheid of nervositeit kan veroorzaken;
- dat door het 'op beroep' voorgaan verwachtingen kunnen ontstaan of toezeggingen worden gedaan die later niet waargemaakt kunnen worden;
- dat het niet meer dan een momentopname is;
- dat het belemmerend kan werken in de vrijheid van de bediening van het Woord en voor de gemeente in het 'onbevangen' deelnemen aan de eredienst.

In sommige gemeenten met een confessionele of gereformeerde bond-signatuur is het gebruikelijk dat de beroepen predikant komt preken in de roepende gemeente. Dit gebeurt niet zozeer om 'op beroep' te preken (het beroep is immers al uitgebracht), maar om voor te gaan in de eredienst tijdens de drie weken dat men het beroep in overweging heeft.

Oriëntatie op de gemeente en de rol van de consulent

Gedurende het beroepingsproces is het van belang om je goed te oriënteren op de gemeente waarmee je in gesprek bent. Dit kan plaatsvinden voorafgaand aan het serieus overwegen van een beroep, maar ook in een eerder of later stadium.

Referenties over de gemeente kunnen worden ingewonnen bij:

- *Het mobiliteitsbureau of de consulent.* De consulent begeleidt het beroepingswerk, bewaakt de procedure en heeft in vergaderingen van kerkenraad en moderamen een adviserende stem en enig zicht op de gemeente.
- *De vertrokken voorganger.* Zijn of haar beeld van de gemeente is gebaseerd op persoonlijke ervaring en kan zowel positief als negatief gekleurd zijn.
- *De classispredikant.* Deze is vaak goed op de hoogte van eventuele spanningsvelden binnen de gemeente die relevant zijn voor het overwegen van een beroep.

Contact met mogelijke collega's

Indien het beroep betrekking heeft op een gemeente waar meerdere predikanten werkzaam zijn, zal er op enig moment contact plaatsvinden met de beoogde collega's. Dit contact is bedoeld om te verkennen of er een goede werkrelatie mogelijk is. Maak duidelijke afspraken over het moment waarop dit gesprek plaatsvindt en de status en inhoud van dit gesprek. Let op: Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat collega's het werk van de beroepingscommissie overnemen. Zij hebben geen formele stem of vetorecht in de procedure.

Eindselectie en referentie-inwinning

In de eindfase van het beroepingsproces doet de beroepingscommissie een voordracht aan de (wijk) kerkenraad. Deze voordracht bestaat doorgaans uit één, (in theorie) eventueel twee kandidaten. In deze fase kan de commissie referenties opvragen over de overgebleven kandidaten.

De kandidaat wordt verzocht zelf namen aan te dragen van personen die als referent kunnen optreden. Zorg ervoor dat deze personen vooraf zijn benaderd en bereid zijn om referenties te geven. In de *Gids voor het beroepingswerk* zijn richtlijnen opgenomen voor het inwinnen van referenties. Bij vragen hierover kan contact worden opgenomen met de predikant voor het beroepingswerk.

Wanneer de commissie een kandidaat heeft gekozen, wordt doorgaans contact opgenomen met de vraag of het beroep serieus in overweging wordt genomen. Indien de kandidaat het beroep niet zal aannemen, is het niet ethisch om het beroep toch te laten uitbrengen en vervolgens af te wijzen. Evenmin is het verstandig om vooraf al te bevestigen dat het beroep zal worden aangenomen. Gebruik de bedenktijd zorgvuldig alvorens een definitieve beslissing te nemen.

Overleggen Verklaring omtrent gedrag

Sinds juli 2025 is het voor alle ambtsdragers verplicht een VOG te overleggen. De kerkenraad zet deze klaar door een weblink, de predikant of proponent vraagt deze aan. De onkosten worden vergoed. Zie [Verklaring Omtrent het Gedrag \(VOG\)](#) voor meer informatie.

Beëindiging contact met beroepingscommissies

Als je niet verder wilt in de beroepingsprocedure, meld dit dan direct aan de beroepingscommissie. Omgekeerd mag je verwachten dat de beroepingscommissie jou tijdig en zorgvuldig op de hoogte stelt als je niet meer in de procedure wordt meegenomen.

Advies aan de kerkenraad

De beroepingscommissie brengt uiteindelijk een gemotiveerd advies uit aan de (wijk)kerkenraad. In dit advies wordt de keuze verantwoord aan de hand van de profielschets. Indien de kerkenraad nog contact wenst met de te beroepen predikant, dient dit niet te worden opgevat als een herhaling van het werk van de beroepingscommissie. De kerkenraad heeft hierin geen beoordelende rol, maar kan het advies bevestigen of bekrachtigen.

Vorbereiding uitbrengen beroep

Gemeentevergadering

Afhankelijk van de plaatselijke regeling van de gemeente schrijft de (wijk)kerkenraad een **verkiezingsbijeenkomst** uit waar de stemgerechtigde leden van de gemeente hun stem kunnen uitbrengen (ord. 3-4-6). De naam van de kandidaat wordt in de regel pas tijdens de bijeenkomst bekendgemaakt.

De stemgerechtigde leden zijn bij de verkiezing aan deze naam gebonden. In een gemeente met wijkkerkenraden moeten zowel de wijkkerkenraad als de algemene kerkenraad instemmen met de kandidaatstelling en daarmee de te beroepen predikant aanvaarden. Je kunt (maar hoeft niet) als kandidaat ter kennismaking deze gemeentevergadering bijwonen, afhankelijk van de gemaakte afspraken. De kandidaat is echter nooit aanwezig bij het stemmen van de gemeente.

Bezwaartermijn

De (wijk)kerkenraad maakt vervolgens de naam van de verkozen predikant bekend in de gemeente, waarna de stemgerechtigde leden van de gemeente 5 dagen gelegenheid hebben om (schriftelijk en gemotiveerd) bezwaar te maken tegen de gevolgde procedure (ord. 3-4-10 en ord. 3-4-11).

Eigen kerkenraad en gemeente op de hoogte stellen

Wanneer stel je je eigen kerkenraad en gemeente op de hoogte van een (voorgenomen) beroep? Omdat de kerkelijke wereld klein blijkt, is dat gelijktijdig in beide gemeenten doen het beste. Op de zondag dat jouw naam in de roepende gemeente wordt genoemd, wordt in de eigen gemeente meegedeeld dat er een voornemen van beroep is. (Het moderamen van) de kerkenraad kan al in een eerder stadium op de hoogte worden gesteld, gelijktijdig met het moment dat de roepende kerkenraad besloten heeft jou als kandidaat voor te dragen.

Uitbrengen en al dan niet aannemen van een beroep

Uitbrengen van het beroep

Na het verstrijken van de bezwaartermijn brengt de (wijk)kerkenraad het beroep formeel uit (ordinantie 3-5-1). Daarbij worden de volgende documenten overhandigd:

- **de beroepsbrief**, ondertekend door de preses en scriba van de kerkenraad (ordinantie 3-5-2);
- **het aanhangsel**, ondertekend door de preses en scriba van de kerkenraad én door de voorzitter en secretaris van het college van kerkrentmeesters (ordinantie 3-5-3).

Het is gebruikelijk dat de beroepsbrief persoonlijk wordt overhandigd. Indien dit niet mogelijk is, kan verzending per aangetekende post plaatsvinden.

Drie weken bezinningstijd

Na het uitbrengen van het beroep gaan drie weken in van oriëntatie, kennismaking en bezinning. Praktische zaken moeten onderzocht en besproken worden, zoals huisvesting, werkafspraken, bezichtiging van scholen. Maar ook een nadere kennismaking met de kerkelijke gemeente en de woonplaats.

Kennismaking met de gemeente

Daartoe vindt doorgaans een kennismakings-bijeenkomst plaats. Tijdens een middag en/of avond worden de pastorie en de omgeving bezichtigd en maakt de kandidaat kennis met de bredere gemeente, de kerkenraad en betrokken commissies. Zakelijke aspecten kunnen worden besproken met de kerkrentmeesters. De organisatie van deze dag ligt bij de beroepingscommissie of de kerkenraad. Geef aan wat je nodig hebt om een goede indruk van de gemeente te krijgen.

In de praktijk zijn er ook andere werkwijzen zichtbaar:

- **Beroep niet laten komen**. Indien een kandidaat al weet het beroep niet te zullen aannemen, maakt deze dit kenbaar voor het beroep wordt uitgebracht.

- **Directe toezegging**. In sommige gevallen geeft de kandidaat bij het uitbrengen van het beroep direct aan het beroep te zullen aanvaarden. Bovenstaande heeft dan al in de voorbereidingsfase plaatsgevonden.

Het blijft van groot belang om zorgvuldig en weloverwogen tot een besluit te komen. De drie weken bedenktijd zijn er niet voor niets.

Beslissingstermijn

Ord. 3.5.4 bepaalt: *'De beroepene doet binnen 3 weken na de datum van de overhandiging van de beroepsbrief schriftelijk mededeling aan de kerkenraad of betrokkene het uitgebrachte beroep aanvaardt.'*

Voor het nemen van een beslissing op een beroep stelt de kerkorde dus een termijn van maximaal 3 weken. Let op: de kerkorde kent geen verlenging van deze termijn. Na drie weken zonder reactie wordt het beroep als niet aangenomen beschouwd.

Aannemen van of bedanken voor een beroep

Het aannemen van een beroep of het bedanken ervoor gaat in de praktijk vaak door een telefoontje te plegen naar de voorzitter van de beroepingscommissie. Vergeet niet ook een schriftelijke bevestiging te sturen. Vermeld dat er op dit moment geen maatregel van kerkelijke tucht van toepassing is en/of een procedure aanhangig is gemaakt. Is dit wel het geval, dan is een predikant namelijk niet beroepbaar (ord. 3-4-3). Het breed moderamen van de classis toetst dit bij de approbatie van het beroep.

Het is attent om bij aannemen en bedanken ook in het kerkblad een paar woorden aan de roepende gemeente te richten.

De scriba van de roepende gemeente geeft het aannemen van of bedanken voor een beroep door aan het secretariaat van het mobiliteitsbureau en aan persbureau Scheps. Een standaardbrief voor het aannemen van een beroep is te downloaden op [Beroepingswerk voor proponenten](#).

N.B. Een predikant kan niet binnen 2 jaar voor de tweede maal worden beroepen in dezelfde vacature (ord.3-4-3).

Afscheid en bevestiging/intrede

Beëindiging verbintenis huidige gemeente

Nadat het beroep is aangenomen vraagt de kerkenraad van de roepende gemeente approbatie aan bij het breed moderamen van de classicale vergadering (zie ord. 3-5-6). Er wordt in overleg met de huidige gemeente en de predikant een datum van verbintenis overeengekomen (zie 3-5-5). De beëindiging van de verbintenis met de huidige gemeente vindt plaats aan het eind van de dag vóór de overeengekomen bevestigingsdatum. De rechtspositie van de nieuwe gemeente sluit zo naadloos aan bij de rechtspositie van de oude gemeente. Ook in geval van ziekte gaat op de overeengekomen datum de verbintenis tussen predikant en gemeente in.

Bevestiging en/of verbintenis nieuwe gemeente

Nadat het breed moderamen van de classicale vergadering de approbatie heeft afgegeven, kan de predikant aan de nieuwe gemeente worden verbonden.

- Wordt een proponent in het ambt bevestigd, dan is er sprake van een bevestigingsdienst (met handoplegging).
- Gaat het om een gemeentepredikant die van gemeente verandert, dan gaat het om een verbintenisdienst (zonder handoplegging).
- In de regel verbindt de consulent de nieuwe predikant aan de gemeente. Vergeet niet voor deze dienst de collega's van de predikanten-werkgemeenschap uit te nodigen én de vorige predikant.
- In delen van de kerk waar twee diensten op zondag zijn vindt bovenstaande plaats in twee diensten: de morgendienst is de dienst van de bevestiging of verbintenis en wordt geleid door een gastvoorganger. De middagdienst is de 'intrede' en die wordt geleid door de nieuwe predikant. Vaker gebeurt dat in één dienst'. Zie orden in het *Dienstboek*.

Binnen drie maanden

Bevestiging dan wel verbintenis dient binnen 3 maanden na aanneming van het beroep plaats te vinden. (zie 3-5-6). Er kunnen persoonlijke redenen zijn om deze termijn te overschrijden:

- vanwege het seizoen waarin het beroep is uitgebracht;
- vanwege schoolgaande kinderen;
- vanwege het werk van een partner;
- vanwege het nog niet beschikbaar zijn van de (ambts)woning in de nieuwe gemeente.

Hoe legitiem deze redenen ook zijn, het is belangrijk de termijn van 3 maanden zo veel mogelijk aan te houden. Dit voorkomt vervreemding van de nieuwe gemeente en zorgt ervoor dat men in de eigen gemeente niet te lang in onzekerheid verkeert. Maak hierover goede afspraken en leg deze zo nodig schriftelijk vast.

Introductie- en klankbordcommissie?

Na de bevestigingsdienst begint een periode van introductie en kennismaking. De verantwoordelijkheid hiervoor berust bij kerkenraad en predikant samen. In overleg kan een programma opgesteld worden om de predikant wegwijs te maken in de gemeente en de omgeving

Al maakt de predikant deel uit van de kerkenraad en is hij lid van de gemeente, hij verkeert toch vaak in een enigszins geïsoleerde positie. Het kan daarom een goede zaak zijn een kleine klankbordcommissie samen te stellen die de predikant waar nodig of gewenst kan begeleiden en in een vertrouwde en vertrouwelijke sfeer van gedachten te wisselen over zaken waar hij in de werk- en leefsituatie tegenaan loopt. Deze begeleiding hoeft niet per definitie te eindigen zodra de predikant enige tijd aan de gemeente verbonden is. Het is denkbaar dat de klankbordcommissie langer beschikbaar blijft.

Contactgegevens dienstenorganisatie Protestantse Kerk

Mobiliteitsbureau

- Ds. Giel Schormans, predikant voor het beroepingswerk
- Ds. Marcel Zijlstra, ondersteuner mobiliteitsbureau

Joseph Haydnlaan 2a, Utrecht
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht
tel. (030) 880 18 80

e-mail: arbeidsbemiddeling@protestantsekerk.nl

Mobiliteitspool

Voor informatie over het ambulante predikantschap

- **Bureau Predikantstraktementen**

tel. (030) 880 16 61

e-mail predikantstraktementen@protestantsekerk.nl

- **Persbureau Scheps**

Slagvink 7

3906 AE Veenendaal

e-mail info@persbureauscheps.nl

Protestantse Kerk in Nederland

Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

(030) 880 18 80

info@protestantsekerk.nl

protestantsekerk.nl